

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse paragrahvis 6 sätestatust palun

anda luba isikuandmete töötlemiseks isiku nõusolekuta	X
uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid	X
isikuandmete töötleja on määranud andmekaitsespetsialisti	X

Uuringu nimi	„Rahandusministeeriumi pensioni prognoosimudeli arendamine“ – Rahandusministeeriumi (tellija), Sotsiaalministeeriumi ja Rahandusministeeriumi (juhtrühma liikmed) ühisanalüüs

A. Selgitage lühidalt, miks on isiku tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks:

Uuringu raames koostatakse dünaamiline mikrosimulatsioonimudel pensionisaajate arvu, nende poolt saadavate pensionite erinevate indikaatorite (sh keskmised pensionid pensionite adekvaatsuse näitajad, pensionite ebavõrdsus jt) ning pensionisüsteemi kogukulude ja -tulude prognoosimiseks. Mikrosimulatsioonimudeli meetodikas on väikseim analüüsiühik üksikisik. Mudeli lähtepunktiks on viimased tegelikud andmed kõigi olemasolevate isikute kohta (sugu, vanus, kogutud pensioniõigused, töötamine ja tasu saamine). Igale isikule prognoositakse tema edasine elukäik, lähtudes olemasolevatest prognoosidest suremuse ja sündimuse kohta; samuti tema edasine tööturuajalugu, lähtudes minevikuandmete põhjal leitud statistilistest seostest. Selle põhjal prognoositakse igale isikule pensioniõigused ning pensioni suurus ning arvutatakse üldnimetatud indikaatorid pensionisummade ja pensionite ebavõrdsuse kohta. Ainult üksikisiku detailsusega prognoos võimaldab pensionite jaotuslike ja ebavõrdsuse näitajate (nt Gini koefitsient, kvintiilide suhe jt) korrektset hindamist. Sellise prognoosi koostamine eeldab korrektseid lähteandmeid prognoosiperioodi algushetke kohta, mis on olemas Eesti riiklikes andmekogudes.

Mudeli arendamiseks on vajalik ka minevikuandmete olemasolu, et nende baasil hinnata ja valideerida erinevaid seoseid, mille põhjal mudelis tulevikuprognose tehakse, sh

- seoseid tööturukäitumise (ning töötasu) ja sotsiaal-demograafiliste taustatunnuste vahel. Nt milliseks kujuneb tulevikus iga mudelis käsitletava (sh ka täna veel sündimata) hüpoteetilise isiku tööhõives osalemise tõenäosus igas eluetapis ning milline on eeldatav töötasu. Selleks on vajalik aegridade olemasolu, hindamaks hõive ja töötasu kujunemist üle elukaare.
- käitumislikke seaduspärasid kogumispensionide õiguste kogunemisel ja kasutamisel (pensionifondide valik, II samba maksete peatamine ja jätkamine, pensionivara ühekordne väljavõtmine enne pensionile jäämist, pensionile jäädes pensioni väljavõtmine ühekordse maksena või fondipensionina jne). Nt millise riskitasemega fonde eelistavad erinevas vanuses inimesed, milline on II sambast väljumise tõenäosus sõltuvalt vanusest, soost ja muudest teguritest.
- I samba eriliigiliste pensioniõiguste kogunemise seaduspärasid (nt 1999. aasta eelse tööraamatutes registreeritud staaži maht, ametialade sooduspensionite õiguste tekkimine, ennetähtaegse vanaduspensionide kasutamine jt). Minevikuandmete baasil on vaja hinnata, kui suur on eri liiki pensioniõigusi koguvate isikute osakaal sõltuvalt soost ja vanusest, samuti valideerida kogutud õiguste ja saadava pensioni suuruse seoseid.

laste saamisega seotud pensioniõiguste kogunemise analüüsiks on vajalikud andmed ka laste ja nende vanemate kohta. Nt ei ole isikul, kes on 2022. aastal 10-aastane, tõenäoliselt huvipakkuvaid taustatunnuseid tööturu ja hariduse vallas. Siiski on ta oluline andmete väljavõttesse kaasata, kuna tema kasvatamise tõttu koguneb tema vanemale pensioniõiguseid.

B. Selgitage ülekaaluka avaliku huvi olemsaolu (näiteks edasiste strateegiate ning stsenaariumite kujundamine ühiskonnaheaolu muutmiseks; uued teadmised inimese, ühiskonna ja nende vastastikuse toime kohta; kuidas teadustulemusi on võimalik rakendada inimeste elu, tervise ja vabaduse kaitseks, heakskiidetud teadus- või arendusprojekt):

Mudeli väljundit vajavad oma töös nii Rahandusministeerium kui Sotsiaalministeerium. Seni Eestis kasutatavates pensioni prognoosimudelites tehakse prognoosid gruppide (kohortide) tasandil, mitte isiku tasandil nagu mikrosimulatsioonimudelis. See ei võimalda hinnata pensionite ebavõrdsuse näitajaid, mis on nii praegu kui tulevikus vajalikud indikaatorid. Uuringu raames koostatav mikrosimulatsioonimudel võimaldab leida ka jaotuslikke ja ebavõrdsuse indikaatoreid.

C. Selgitage, kuidas tagate, et isikustatud andmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Uuringu läbiviija ei päri uuringu raames registritest andmeid isikut otseselt tuvastataval kujul (st nende kätte ei jõua isikukoodid). Uuringu raames isikustatud andmete töötlemine ei kahjusta andmesubjekte, kuna registriandmete ühendamine ei oma mõju isikutele (kelle andmeid koondatakse) ning andmete töötlus ja analüüs toimub isikustamata andmetega.

Vastavalt andmete liikumise protsessi kirjeldusele (vt lisa 2) ei jõua ühegi registri andmed teiste registriteni valdajateni.

D. Selgitage, kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani.

Andmete koosseis ja liikumine on kirjeldatud taotluse lisa 2.

1. Vastutava töötleja üldandmed¹	<i>Täidab taotluse esitaja</i>
1.1 Vastutava töötleja nimi	Rahandusministeerium (sisuliste tellijate esindaja) Sotsiaalministeerium
1.2 Registreeritus Eesti Teadusinfosüsteemis	Ei Ministeeriumid on poliitikakujundajad ja seetõttu ei ole nende registreeritus ETISes siinkohal sisukas.
1.3 Registrikood või isikukood	70000272
1.4 Isikuandmete töötlemiskoha või kohtade aadressid <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	Suur-Ameerika 1 15001 Tallinn Harju maakond
1.5 Asu- või elukoha aadress (analoogne registrikandega) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	Suur-Ameerika 1 15001 Tallinn Harju maakond
1.6 Kontaktandmed <i>telefon, e-post</i>	Rahandusministeeriumi kontakt (sisuliste tellijate esindaja): Tõnu Lillelaid (+372 611 3786, tonu.lillelaid@fin.ee) Sotsiaalministeeriumi kontakt: Merle Sumil-Laanemaa (tel 6269 239,

¹Vastutav töötleja on uuringu läbiviija – taotluse esitaja. Juhul, kui ta kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötlejad

	e-post: Merle.Sumil-Laanemaa@sm.ee Centari kontakt: Janno Järve Tel. 56 668 440, e-post janno.jarve@centar.ee

NB! Andmed volitatud töötajate kohta täidetakse allolevas taotluse lisis nr 1.

	<i>Täidab taotluse esitaja</i>
2. Teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus <i>Nimetage õigusakt, mis annab Teile õiguse teadusuuringut läbi viia. Ei piisa viitest isikuandmete kaitse seaduse § 6-le. Akadeemilise uuringu korral võib see olla näiteks Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus (kui olete registreeritud teadus- või arendusasutus) või teadus- või arendusprojekti avamise otsus, leping vms</i>	Rahandusministeeriumi ja konsortsiumi (koosseisus Eesti Rakendusuuringute Keskus Centar, Andres Võrk, Lauri Leppik ja Magnus Piirits) vahel on sõlmitud sihttoetuse andmise leping konkursi „Rahandusministeeriumi pensioni prognoosimudeli arendamine“ tulemusena. Isikuandmete kaitse seaduse §6 kohaselt on lubatud isikuandmete töötlemine teadus- ja ajaloouringu ning riikliku statistika vajadusteks ning lõike 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil ja nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötaja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid. Lõikest 1 tulenevalt võib isikuandmeid andmesubjekti nõusolekuta teadus- või ajaloouringu või riikliku statistika vajadusteks töödelda eelkõige pseudonüümitud või samaväärset andmekaitse taset võimaldaval kujul ning enne isikuandmete üleandmist teadus- või ajaloouringu või riikliku statistika vajadustel töötlemiseks asendatakse isikuandmed pseudonüümitud või samaväärset andmekaitse taset võimaldaval kujul andmetega. Palumegi võimalust kasutada antud uuringus registreeritud anonümiseeritud andmeid.
3. Uuringu tellija <i>Täidetakse, kui uuringut viiakse läbi kellegi tellimisel ja talle edastatakse vaid uuringu tulem</i>	Uuringu rahastaja ja sihttoetuse andmise lepingu allkirjastaja: Rahandusministeerium 70000272 Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn Kantsler: Merike Saks Volitatud esindaja: Tõnu Lillelaid (+372 611 3786, tonu.lillelaid@fin.ee) Kuna tegemist on uuringuga, mis on sisendiks poliitikakujundamise ning põhiline sisutellija on Rahandusministeerium, siis on käesoleva taotluse esitajaks Rahandusministeerium. Uuringu poliitikaväljundite tellijad: Rahandusministeerium 70000272 Suur-Ameerika 1 15001 Tallinn Harju maakond Volitatud esindaja: Tõnu Lillelaid (+372 611 3786, tonu.lillelaid@fin.ee) Sotsiaalministeerium 70000272 Suur-Ameerika 1 15001 Tallinn Harju maakond Volitatud esindaja: Merle Sumil-Laanemaa
4. Isikuandmete töötlemise eesmärk	Rahandusministeeriumi pensioni prognoosimudel põhineb Excelil ning on soo ja vanusekohordi põhine. Mudel põhineb vanusekohortide keskmistel väärtustel ja ka tulemused on

<i>Kirjeldage uuringu eesmäärke (ka püstitatud hüpoteesi/hüpoteese), mille saavutamiseks on vajalik isikuandmete töötlemine</i>	vanusekohortide ning süsteemi/rahvastiku keskmised. See toob kaasa piiranguid indikaatorite osas, mida mudeliga on võimalik prognoosida ja simuleerida. Sellest tulenevalt on Rahandusministeerium seadnud endale eesmärgiks arendada välja uus pensionimudel, mis võimaldab pikaajalisi pensionisüsteemi prognoose erineva detailsusega. Sihttoetuse raames on Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium aruteludes mudelit arendava konsortsiumiga jõudnud järeldusele, et piisava detailsusega väljundi saamiseks on vajalik mikrosimulatsioonimudeli arendamine. Kuna mikrosimulatsioonimudeli väiksem andmeühik on üksikisik, on mudeli prognoosiperioodi alghetke korrektseks lähtestamiseks vaja fikseerida ristlõige Eesti elanikkonnast. See tähendab, et on vaja teada uusimaid andmeid iga isiku poolt kogutud pensioniõiguste kohta (sh eriliigiliste õiguste, nt kutsealade sooduspensionite staaži, represseeritute staatuse jm kohta), pensioniõiguste kogunemist mõjutavate töötamise ja töötasu kohta, kohustusliku kogumispensioniga liitumise ning pensionifondide valiku info kohta. Sellist analüüsi on võimalik läbi viia vaid registriandmete põhisel. Küsitlusuuringud ei sisalda andmeid kogutud pensioniõiguste kohta, samuti pole nende valimid piisavad väiksema levikuga sotsiaal-demograafiliste gruppide korrektseks arvestamiseks prognoosides.
5. Isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus <i>Määratlege isikud/isikute rühmad, keda uurida kavatsete ning kui palju neid on</i>	Rahvastikuregistris sisalduvad andmed kõigi 1999-2022 elus olnud Eesti elanike kohta (vt täpsemalt ka lisa 1).
5.1 Töödeldavate isikuandmete koosseis <i>Milliseid isikuandmeid töödeldakse (nt ees- ja perenimi, tervise seisundit kirjeldavad andmed jne)</i>	Töödeldavate isikuandmete koosseis on lahti kirjutatud lisa 2.
6. Isikuandmete allikad <i>Nimetage konkreetset isikuandmete allikad (nt registrid, küsitluslehed jne), kust isikuandmeid saadakse</i>	Rahvastikuregister (vastutav töötaja Siseministeerium) Sotsiaalkaitse infosüsteem (Sotsiaalkindlustusamet) Eesti Hariduse Infosüsteem (Haridus- ja Teadusministeerium) AS Pensionikeskus
7. Uuringu vajadusteks kogutud isikuandmete säilitamine, aeg ja põhjendus	Ei, isikuandmed kustutakse/hävitatakse pärast kogumise eesmärgi saavutamist Kuna mudel on mõeldud järjepidevaks kasutuseks, eeldab see regulaarset uuendamist registriandmetega. Et uuendamiseks vajalike andmepäringute halduskoormust vähendada, palume andmeomanikel säilitada päringuid ja andmete väljavõtteid 5 aastat, et uuendamiseks tehtava päringuga saaks täiendada varasemat andmestikku ja poleks teha kogu väljavõtet uuesti.
7.1 Isikuandmete umbisikustamise (kodeerimise) viib läbi ... <i>Täitke, kui vastasite eelmisele küsimusele JAH</i>	Unikaalse koodi loob uuringu alguses Rahvastikuregister. Teised registrid kodeerivad sama koodiga oma registrist päritud andmed. Genereeritud unikaalne kood ja isikood liiguvad vaid eri registrite vahel, töö teostajatele seda infot ei esitata (vt täpsemalt lisa 2).
7.2 Umbisikustatud andmete koosseis, mis säilitatakse	Centar pärast projekti lõppu andmeid isiku tasandi andmeid ei säilita, andmeomanikel palutakse säilitada kogu andmekoosseis,

	nagu kirjeldatud punktis 7.
8. Andmesubjekti teavitamine isikuandmete töötlemisest	Isikuandmete töötlemine on ette nähtud seaduses, välislepingus või Euroopa Liidu Nõukogu või Euroopa Komisjoni otsekohaldavas õigusaktis Andmesubjekti teavitamine ei ole võimalik/põhjendatud: andmete töötlemine ei kahjusta andmesubjekti huve, sest väljund on teaduslik üldistus.
9. Isikuandmete edastamine välisriiki² <i>Puudutab üksnes umbisikustamata andmeid</i>	Ei
<i>Kui jah, siis täita alljärgnevad küsimused</i>	
9.1 Riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse <i>Loetelu riikidest</i>	
9.2 Tingimused, mille alusel isikuandmeid edastatakse <i>Loetelu tingimustest (nt andmesubjekti informeeritud nõusolek, tööleping jms)</i>	
10 Teave, mille esitamist peab vastutav töötleja vajalikuks täiendavalt esitada <i>Näiteks teave isikuandmete kaitse eest vastutava isiku kohta)</i>	

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Kui Te ei ole uuringu läbiviija-füüsiline isik, siis lisage õiguslik alus taotluse allkirjastamiseks (*olete teadusasutuse juht, juriidilise isiku juhatuse liige, volikirja alusel tegutsev esindaja*).

Taotluse lisad:

Lisa 1: Volitatud töötlejate andmed	X
Lisa 2: Andmepäringute koosseis ja andmete liikumine	X
Lisa 3: Isikuandmete töötlemise korral isikuandmete kaitseks rakendatud organisatsiooniliste, füüsiliste ja infotehniliste turvameetmete kirjeldus	X
Lisa 4: Seaduse alusel loodud valdkonnapõhise eetikakomitee seisukoht (juhul, kui on olemas)	

Merike Saks
Rahandusministeeriumi kantsler
(allkirjastaja ees- ja perenimi)

(allkirjastatud digitaalselt)

²Isikuandmete edastamine Eestist on lubatud üksnes sellisesse riiki, kus on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/thirdcountries/index_en.htm; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Isikuandmete kolmandatesse riikidesse edastamine toimub IKS-i § 18 lõike 3 ja 5 alusel.

<i>NB! Täita ainult juhul, kui kasutatakse volitatud töötajat/töötajaid</i> Vastutava töötaja töötajat ei pea volitatud töötajana märkima.	
Volitatud töötaja nimi	Eesti Rakendusuuringute Keskus CentAR OÜ
asutuse/äriühing/FIE nimi	
Registrikood või isikukood	11343217
Isikuandmete töötlemiskoha või kohtade aadressid	Rävala pst 11-8, IV korrus, 10143, Tallinn +372 6173 306
<i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postii indeks</i>	
Asu- või elukoha aadress (analoogne registrikandega)	Rävala pst 11-8, IV korrus, 10143, Tallinn +372 6173 306
<i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postii indeks</i>	
Kontaktandmed	Janno Järve +372 56 668 440 janno.jarve@centar.ee
<i>telefon, e-post</i>	

Loetelu volitatud töötajatest peab olema ammendav (juhul, kui andmetöötlusprotsessi on kaasatud rohkem kui üks volitatud töötaja)